

Debat moet nu over opbrengsten gaan

Jan Maarten Boot en Henny van Lienden

Onder het kostenjuk worden vele bezuinigingsmaatregelen in de gezondheidszorg genomen. Nu de gezondheidsnota 'Preventie dichtbij' in de Vaste Kamercommissie voor de Volksgezondheid onderwerp van bespreking is, moet de discussie nu eens niet gaan over de kosten maar over de opbrengsten van gezondheid en preventie.

Die opbrengsten zijn dan langer leven, betere kwaliteit van leven, extra arbeidsdeelname, hogere productiviteit en maatschappelijke participatie. Die zijn gezondheidseconomisch ook te waarderen: extra levensjaren in goede gezondheid bijvoorbeeld leveren per persoon €50.000 per jaar op. De econoom Pomp rekent voor dat preventie en zorg de gemiddelde Nederlander opgeteld over het hele leven €340 kost en dat hij hiervoor een waarde terugkrijgt wat betreft gezondheid en welzijn van €450.000.

Ook investeren in preventie loont, zo blijkt uit onderzoek van PwC: 'Prevention pays for everyone'. Iedere euro die geïnvesteerd wordt in leefstijlpreventie, dus met betrekking tot roken, overmatig alcoholgebruik en obesitas in combinatie met te weinig lichaamsbeweging, brengt een substantieel rendement voor de samenleving met zich mee. Een gezondere leefstijl bespaart elders in de zorg ook geld.

Maar bij leefstijlpreventie is zeker een zorgvuldige afweging geboden wat des overheids is en wat des burgers. Bij de discussie over bijvoorbeeld gezondheidsbe-

scherming (denk aan vaccinatie tegen vogelgriep) en verkeers- en voedselveiligheid is er geen enkele discussie over het feit of dat een overheidstaak is

Maar tegenwoordig lijkt het erop, en zeker verwoord door minister Schippers, dat zodra we bij het onderwerp 'leefstijl' zijn aangeland de verantwoordelijkheid van de overheid opeens moet ophouden onder de kwalificatie 'betutteling'. Ongezond gedrag zou een eigen keuze en individuele verantwoordelijkheid zijn? Natuurlijk is dat deels waar, maar dat is wel erg eenzijdig benaderd.

Roken en drinken wordt door jongeren opgepakt omdat anderen dat ook doen, om erbij te horen, om mee te doen, en zelfs 'omdat het kan'. Ongezond gedrag is sociaal gedrag, is een maatschappelijk fenomeen dat is ingebed in (sub)culturen waarin ongezond gedrag als normaal wordt beschouwd.

Wat is erop tegen een maatschappelijke inspanning te plegen om te laten zien dat een andere leefstijl meer gezondheid, minder ziekte-ellende en dus veel meer plezier in het langere leven oplevert?

De overheid kan wel degelijk op een vriendelijke doch besliste manier de gezonde kant op wijzen, of dat nu fiscaal, regelgevend of voorlichtend gebeurt. Wat is daar betuttelend aan wanneer iemand zijn eigen verantwoordelijkheid neemt?

Jan Maarten Boot is universitair hoofddocent UMC Utrecht. Henny van Lienden is docent-onderzoeker Hogeschool Utrecht en lector Financiële Advisering bij Innovatie.